

A kurzus kódja: BBN-FIL-401.08; FLN-300.26; FL-300.26
A kurzus címe: Kínai filozófia
A kurzus címe (angolul): Chinese Philosophy
A kurzus előadója: Várnai András
A kurzus helye és ideje: MUK 4/i 210 péntek 10:00-11:30

A kurzus előfeltétele(i): -
A jegyszerzés módja(i):
Követelmények: választott témából esszé-dolgozat írása és megvédése

A kurzus leírása, tematikája: Kínai filozófia

Tematika filozófiatörténet kurzushoz

1. A kínai filozófia tárgyalásának sajátos problémái. A bölcséleti nyelvhasználat jellegzetességei az ókori kínai kultúrában. Az európai filozófia kategóriáinak „átültetési”- értelmezési nehézségei a kínai gondolkodástörténet „kezelésében”.
2. A legkorábbi bölcséleti feljegyzések, kozmogóniai alapvetések. Az Írások Könyve (Su King) Nagy Szabálya (Hung Fan) az öt elem (wu hszing) működéséről és az Égi Megbízatról (Tien Ming). A Váltakozások Könyve (Si King) Csatolt Magyarázata (hi-ci) a nyolc jelről (pa-kua) és a szent bölcssekről (seng zsen).
3. A kínai bölcsélet konfuciuszi megalapozása – a régiek helyes útjának (ti tao) követése. Az emberség alapja (zsen pen), szülőtisztelet (hsziao) és testvériesség (ti). A család (kia) összetartása, az ország (kuo) összetartása és az Égi megbízatról (Tien ming). A nemes ember (kiün ci) eszméje és az igazságosság (ji) erénye (tö). A kormányzás alapja, a szertartási előírások (li) rendje – a fejedelem (kung) és az alattvaló (cs'en) viszonya.
4. A konfucianizmus rendszere. A tanítványok tanítványainak iskolái. A Nagy Tanítás (Ta Hio) a nép szülői szeretetéről és az ország rendbetételéről. A Közép Mozdulatlansága (Csung Jung) az égalatti törvényéről (Tien hszia li) és a követendő útra igazítás tanításáról (kiao). Konfuciusz átértelmezése és a hatalom apológiája. Meng-ce az ember természetének (hszing) jóságáról és a megkülönböztetni képes tudásról (csi). Az uralom igazságáról és hasznosságáról (ji li), a közfölked rendjéről (cing t'ien). Konfuciánus összegzés: Sziün-ce a szertartásosságról (li), a nevek kijavításáról (cseng ming) és az emberi jóság tanultságáról (wen hio).
5. A taoizmus alapjai: Lao-ce a Tao határtalanságáról (tai qi – wu qi), ürességéről, homályosságáról, megnevezhetetlenségéről (vu ming). Lét (ju) és nemlét (vu) egymást szüléséről, a nem-cselekvésről (vu vej) és a szavak nélküli tanításról (pu jen). Az erény (tö) teljességéről, a kormányzás tevékenység-nélküliségéről (wu si) és az ország kicsinységéről.
6. A taoizmus kifejtése és polémiája. Csuang-ce a dolgok azonosságáról (wu lun), olyanságáról (zsan) és nem-olyanságáról (pu zsan). Az élet táplálásáról (jang seng) és a szavakba nem foglalható értelemről (pu tao csi tao). A zavartalan átalakulásról, vég és kezdet egymásbatéréséről.
7. Mo Ti és követői: A vitatkozók (Pien si) és a nevek iskolája (Ming kia). Hui Si apóriái, Kung-szun Lung paradoxonjai. A név és a való viszonyáról (ming si). Az összekapcsolt nevek (fu ming), a változatlan (fei pien) és a változók (pien). A motisták: az érvelés kezdetei, avagy a „logika csírái”. A nagy ok (? - ta ku), a kis okok (? - hsziao ku), az azonosság (t'ung) és a különbözőség (ji).

8. A legizmus, mint a kormányzás helyes módszere (su) a törvények (fa) segítségével. Han fei-ce a viselkedés szabályairól (ji piao), a cselekvések vizsgálatáról és a megőrzés útjáról, mint a mértékek betartásáról (k'üan heng). A törvénykezés gyakorlatiassága: Szün-ce a hadviselés törvényéről (ping fa) és Kuan-ce az ország felhalmozásáról (kuo li).
9. A történelemmagyarázt mint a bölcselet megnyilvánulása. Szi-ma C'ien – A Nagy Asztrológus írása (T'ai-si kung su), a Történeti Feljegyzések (Si ki), mint forma. Kormányzati tanácsadás és történetírás, mint a filozófiai iskolák tanításának összegzése.
10. Vázlatok a középkori kínai bölcselet történetéről. A buddhizmus tanításainak megjelenése a kínai filozófiában – a hua-jen hagyomány és a csan elmélkedők iskolái. A taoista neokonfucianizmus: Csou Tun-ji és a nagy szintézis: Csü Hszü kompilációi.

A kurzushoz tartozó kötelező irodalom:

1. Várnai András: Megjegyzések Joseph Needham: Természeti törvény és emberi törvények c. tanulmányához. In: Filozófiai Figyelő 1984/3 pp. 101-107.
2. A nagy szabály. In: Kínai filozófia. Ókor. Szöveggyűjtemény I. kötet. Válogatta, fordította és a bevezetéseket és jegyzeteket írta Tőkei Ferenc. Akadémiai Kiadó, 1986. I. pp.35-42., Csatolt magyarázatok. In: uo. I. pp- 43-45. Vö. Tőkei Ferenc bevezetése In: uo. I. pp. 31-34. és Henri Maspero: Az ókori Kína. Gondolat, 1978. pp. 345-360.
3. Kung-ce: Lun jü I-VIII. In: Kínai filozófia. I. kötet pp. 5-92. Vö. Tőkei F. bevezetése uo. pp. 49-52. és H. Maspero: Az ókori Kína, pp. 361-372.
4. A Nagy Tanítás. In: Kínai filozófia I. kötet pp. 180-190. A Közép Mozdulatlansága. In: uo. pp. 191-210. Meng-ce I-III. In: uo. pp. 329-350. Sziün-ce 19., 22., 23. fejezet. In: Kínai filozófia I. kötet pp. 177-179., pp.325-328., II. kötet pp. 199-203. és H. Maspero: Az ókori Kína pp. 429-455.
5. Lao-ce: Tao te king. In: Kínai filozófia II. pp. 17-46. Vö. Tőkei F. bevezetése, In. Uo. pp. 11-16. és H. Maspero i.m. pp. 386-402.
6. Csüang-ce II;III;IV; In: Kínai filozófia II. kötet pp. 67-95. Vö. Tőkei F. bevezetése. In.: uo. pp. 57-61. és H. Maspero i.m. pp. 386-402.
7. Mo-ce. Kien ai. In: Kínai filozófia I. kötet pp. 256-259. Hui Si – Csüang-ce XXXIII. In: Kínai filozófia II. kötet pp. 120-122. Kung-szun Lung-ce. In: uo. pp. 139-151. Motista kánonok. In: uo. pp. 163-190. Vö. Tőkei F. bevezetése In: i.m. pp. 135-137., pp. 159-162., és H. Maspero i.m. pp. 419-428.
8. Han fei-ce. In: Kínai filozófia II. kötet pp. 295-313. Szün-ce – Ping-fa. In: uo. pp. 361+372. Kuan-ce. In: uo. pp. 409-416.
9. Sze-ma C'ien. In: Kínai filozófia II. kötet. pp.115-142.
10. Cs'eng kuan: A tantételek osztályozása. In: Hamar Imre: Kínai buddhizmus a középkorban. Balassi Kiadó, Bp. 1998. pp. 85-125. Kapujanincs átjáró. Kínai csan buddhista példázatok. Válogatta, fordította, jegyzeteket és az utószót írta Miklós Pál. Helikon, 1987.
 - Beszélgetések a csarnokban; Útmutatások a gyülekezetnek. I.m. pp. 7-24.
 - Buddha fölmutat egy szál virágot. I.m. p.52.

- Nan-csüan kettévágja a macskát. I.m. p.57.
- A Nagy Tanító három hívása. I.m. p.57.
- A köznapi lélek maga az Út. I.m. p.61.
- Nincsen elme, nincsen Buddha, nincsen semmi se. I.m. p.67.

Zho Duny: A Nagy Eredőpont ábrájának magyarázata. In: Mítoszok és vallások Kínában. Balassi K. 2000. pp. 66-77. Csu Hszi: Kínai filozófia I. pp. 181-210.

A kurzushoz tartozó ajánlott irodalom:

- Waley, Arthur: Three Ways of Thought in Ancient China. London, 1939
 Ecsedy Ildikó: A Kínai állam kezdetei. Akadémiai Kiadó, 1986.
 Balázs, Etienne: Gazdaság és társadalom a régi Kínában. Európa Kiadó, 1976.
 Fung Yu-lan: A History of Chinese Philosophy. Princeton, 1953.
 Fung Yu-lan: A kínai filozófia rövid története. Osiris, Budapest, 2003.
 Giles, Herbert A.: A History of Chinese Literature. London, 1958.
 Huo Wai-lu: A Short History of Chinese Philosophy. Peking, 1959.
 Duyvendak, J.: Tao te ching. The Book of the Way and its Virtue. London, 1954.
 Needham, Joseph: Science and Civilization in China 2. History of Scientific Thought . Cambridge, 1956.
 Tőkei Ferenc: sinológiai műhely. Magvető Kiadó, 1974.
 Chan Wing-tsi: Chinese Philosophy. Princeton, 1963.
 Granet, Marcel: La civilisation Chinoise. Paris, 1948.
 Couvreur, S.: Mémoires sur les bienséances et les cérémonies. Paris, 1950.
 Karlgren, Bernard: The Book of Odes. Stockholm, 1960.
 Maspero, Henri: Les Religions Chinoises. Paris, 1950.
 Legge, James: The Chinese Classics I-V. London, 1930.
 Granet, Marcel: La pensée chinoise. Paris, 1934.
 Waley, Arthur: The Analects of Confucius. London, 1938.
 Vasziljev, L.Sz.: Kultúrák, vallások és hagyományok Kínában. Gondolat, 1977.
 Jan Hin-Sun: Drevnyekitajszkij filozof Lao-Czü i ego ucsenyije. Leningrád, 1950.
 Swarcz, Ernst: Laudse: Daudeching. Leipzig, 1990
 Wilhelm, Richard: Dschuang Dsi. Leipzig, 1940.
 Tchang Fou-jonei: Hanfezi. Initiation a la langue classique chinoise...Paris-Hong- Kong, 1987.
 Vjatkina (ed): Szümacjan Isztoricseszkiye Zapinszki-Si-ci. Moszkva, 1972.
 Wilhelm, Richard: Ji King – A Változások könyve (Budapest, 1992)
 Bishop, Donald (ed): Chinese thought. An Introduction Delhi, 1995.
 Legge, James: The Text of Taoism I-II. (Reprint), New-York, é.n.
 Legge, James: Confucius and Confucian Annalects (Reprint) é.n.
 Lau, D.C.: Mencius. Penguin Books, 1970.
 Elvin, Mark: Fejlődés és stagnálás a kínai történelemben. Budapest, 1977.
 Elvin-Blunden: A kínai világ atlasza. Budapest, 1995.
 Needham, Joseph: Moulds of Understanding. London, 1972.
 Allison, Robert (ed.): Understanding the Chinese Mind. The Philosophical Roots. Oxford, 1991.
 Gernet, Jacques: A kínai civilizáció története. Osiris, Budapest, 2001.
 Dawson, Raymond: a kínai civilizáció világa. Osiris, Budapest, 2002.

